

UDBUD OG SOCIALØKONOMISKE VIRKSOMHEDER

Gode råd og vejledning til kommunale indkøbere

KOOPERATIONEN

KØRESEDDEL

57064

Kunde: DT/174
Artstigningsdato: 09.10.2018
Bemærkning af tilstand: OK
Løvsigingsdato: 09.10.2018
Adresser: 09.10.2018

UDBUD OG SOCIALØKONOMISKE VIRKSOMHEDER

Indhold

Hvad er en socialøkonomisk virksomhed?	4
Hvornår og hvordan kan vi tage socialøkonomiske hensyn?	5
Hvordan bliver vi klogere – sammen?	10
Hvis du vil vide mere	12

Denne udbudspixi er et værktøj til dig, som:

- Gerne vil forbedre socialøkonomiske virksomheders adgang til kommunale kontrakter
- Ønsker at indarbejde socialøkonomiske hensyn i dine indkøb.

Hvad er en socialøkonomisk virksomhed?

»Socialøkonomisk virksomhed« anvendes typisk om virksomheder, som drives med det formål at fremme særlige sociale, miljømæssige, sundhedsmæssige og/eller samfundsgavnige formål. Socialøkonomiske virksomheder agerer på almindelige markedsvilkår, men bruger virksomhedens overskud til særlige formål; F.eks. at beskæftige personer, som ellers ville stå uden for arbejdsmarkedet, eller at finde løsninger på miljø- og sundhedsmæssige udfordringer.

Begrebet socialøkonomiske virksomheder omfatter derved mere og andet end virksomheder, som har fokus på beskæftigelse af socialt udsatte, ligesom begrebet favner bredere end virksomheder, som er registrerede socialøkonomiske virksomheder.

Siden 1. januar 2015 har socialøkonomiske virksomheder kunne lade sig registrere hos Erhvervsstyrelsen. For at kunne blive registreret skal virksomheden leve op til følgende krav:

- Have socialt formål
- Være erhvervsdrivende
- Være uafhængig af det offentlige
- Være inddragende og ansvarlig i sit virke
- Have en social håndtering af sit overskud

Kriterierne er politisk vedtagne og baserer sig på anbefalinger fra Udvalget fra Socialøkonomiske Virksomheder. Registreringsordningen kan således bruges til at sikre, at dine leverandører lever op til bredt anerkendte socialøkonomiske kriterier.

Hvornår og hvordan kan vi tage socialøkonomiske hensyn?

Der er mange måder at tænke socialøkonomi ind i planlægningen af de kommunale indkøb. Vi har valgt at sætte fokus på følgende:

- Indkøbspolitikken
- Når kontrakten ikke skal i EU-udbud
- Når kontrakten skal i EU-udbud

Indkøbspolitikken

Hvis der i din kommune er et politisk ønske om at tage socialøkonomiske hensyn, herunder fremme indkøb fra socialøkonomiske virksomheder, kan det være en god idé at formulere dette i den kommunale indkøbspolitik.

En indkøbspolitik kan være rammen for at beskrive de (politiske) hensyn og prioriteringer, som kommunen vil lægge til grund for sine indkøb, og hvilke resultater, kommunen ønsker at opnå.

Disse rammer kan formuleres generelt som et ønske om at fremme de formål, socialøkonomiske virksomheder arbejder for; f. eks. bæredygtighed eller flere arbejdspladser for personer på kanten af arbejdsmarkedet.

Indkøbspolitikken kan imidlertid også give meget konkrete værktøjer, f.eks. »Ved indkøb af varer og tjenesteydelser i medfør af udbudslovens afsnit IV skal det altid overvejes, om kontrakten kan tildeles til en socialøkonomisk virksomhed«.

Gode råd om indkøbspolitikken

- **Decentrale enheder:** Hvis en institution selv er ansvarlig for sine indkøb, vil institutionen typisk kunne foretage langt mere fleksible indkøb, herunder hos socialøkonomiske virksomheder. Overvej derfor, om det er nødvendigt at lave forpligtende indkøbsaftaler – eller om institutionerne blot skal have ret til (ikke pligt) at benytte de fælles indkøbsaftaler.
- **Socialøkonomiske hensyn:** Kan du lave standardformuleringer, som gør det enkelt for institutionerne (og dig selv) at tage socialøkonomiske hensyn?
- **Tal med markedet** – også de socialøkonomiske virksomheder: De kan mere, end du tror!

Når kontrakten *ikke* skal i EU-udbud

For indkøb med en værdi under tærskelværdien for EU-udbud, er der ganske frie rammer for at indgå kontrakt med den, I vil. I skal selvfølgelig altid sikre, at indkøbet sker på markedsvilkår, men det kan gøres på mange måder.

Er indkøbets værdi over tærskelværdien, skal kontrakten sendes i EU-udbud. Se afsnit 2.3 for gode råd om, hvordan du kan inddrage socialøkonomiske hensyn i et EU-udbud.

Hvis indkøbets værdi er under tærskelværdien, skal du som udgangspunkt »bare« sikre markedsvilkår (udbudslovens afsnit V). Dog gælder, at hvis kontrakten kan interessere tilbudsgivere etableret uden for Danmark, skal du annoncere på udbud.dk (udbudslovens IV). I begge tilfælde er du ganske frit stillet i forhold til at tage sociale hensyn.

VARER- OG TJENESTEYDELSER			
	Kontraktværdi < 500.000 kr.	Kontraktværdi ≥ 500.000 kr. og < 1.558.409 kr.	Kontraktværdi ≥ 1.558.409 kr.
Med klar grænseoverskridende interesse	Kontrakten skal annonceres, jf. udbudslovens afsnit IV.	Kontrakten skal annonceres, jf. udbudslovens afsnit IV.	EU-udbud, jf. udbudslovens afsnit II.
Uden klar grænseoverskridende interesse	Ingen udbudspligt. Kontrakten skal afspejle markedsvilkår.	Indkøbet skal ske på markedsmæssige vilkår, jf. udbudslovens afsnit V.	

Figuren illustrerer alene de regler, som gælder for kommuners indkøb af varer og tjenesteydelser.

Der gælder andre tærskelværdier og procedurer for bygge- og anlægsarbejde. Tærskelværdierne er eksklusiv moms.

Når kontrakten skal i EU-udbud

Når kontrakten skal i EU-udbud, er der flere muligheder for at tage socialøkonomiske hensyn, herunder følgende:

1. Reserver konkurrencen til socialøkonomiske virksomheder
2. Tilpas egnetheds- og tildelingskriterierne, så socialøkonomiske hensyn fremmes
3. Kontraktvilkår

1. Reserverede kontrakter

I alle EU-udbud er det muligt at »reservere kontrakten«, så det kun er virksomheder, der opfylder bestemte kriterier, som kan afgive tilbud, se udbudslovens § 54. Mens udbudslovens § 54 gælder for alle EU-udbud, gælder § 190 alene for kontrakter under det såkaldte »light-regime«.

Begge bestemmelser giver mulighed for, at en ordregiver på forhånd kan afgrænse kredsen af tilbudsgivere til virksomheder, som opfylder de særlige betingelser i bestemmelserne.

Udbudslovens § 54

En ordregiver kan stille krav om, at det alene er beskyttede værksteder eller økonomiske aktører, hvis hovedformål er social og faglig integration af handicappede eller dårligt stillede personer, der kan deltage i udbuddet, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Stk. 1 gælder kun, når mindst 30 pct. af de beskæftigede hos den økonomiske aktør er handicappede eller dårligt stillede personer

Udbudslovens § 190

Ordregiveren kan forbeholde retten til at deltage i udbuddet til organisationer, der udelukkende beskæftiger sig med de tjenesteydelser på sundheds-, social- og kulturområdet, der er omhandlet i § 186.

Stk. 2. En organisation som omhandlet i stk. 1 skal opfylde følgende betingelser:

1. Formålet med organisationen er at varetage offentlige tjenesteydelsesopgaver med tilknytning til levering af de tjenesteydelser, der er omhandlet i stk. 1.
2. Udbyttet geninvesteres for at opfylde organisationens målsætninger. Udloddes eller omfordeles udbyttet, skal dette ske ud fra deltagelsesorienterede hensyn.
3. Ledelses- eller ejerskabsstrukturerne i den organisation, der gennemfører kontrakten, er baseret på principper om medarbejder-ejerskab eller medarbejderdeltagelse eller skal kræve aktiv deltagelse af medarbejdere, brugere eller interessenter.
4. Organisationen har ikke fået tildelt en kontrakt for de pågældende tjenesteydelser af den pågældende ordregiver i henhold til denne bestemmelse i de seneste 3 år.

Stk. 3. Kontraktens løbetid må højst være 3 år.

2. Egnetheds- og tildelingskriterier

I egnethedsvurderingen ser du typisk på virksomhedernes erfaring med lignende kontrakter, deres uddannelsesmæssige og faglige kompetencer. Overvej, om det er nødvendigt at opstille strenge mindstekrav – og/eller om du ved udvælgelsen kan lægge vægt på, at også virksomheder med et andet formål end de gængse deltager i konkurrencefeltet.

Det er lovligt i tildelingsfasen at tage »brede« sociale hensyn – eksempelvis et ønske om at sikre beskæftigelsen eller fremme miljøet. Du kan altså lade tilbudsgiverne konkurrere på, hvor stort et socialt eller miljømæssigt ansvar, tilbudsgiverne vil påtage sig i forbindelse med udførelsen af kontrakten. Denne fremgangsmåde åbner for, at tilbudsgiverne kan være kreative i forhold til, hvordan de vil tage det sociale ansvar, herunder om »ordinære leverandører« vil indgå underaftaler med socialøkonomiske virksomheder.

3. Kontraktvilkår

Det er lovligt at anvende kontraktvilkår, som forpligter kontraktparten til at tage et socialt eller miljømæssigt ansvar. F.eks. kan sådanne kriterier eller vilkår bl.a. være forbundet med ansættelse af langtidsledige eller iværksættelse af uddannelsesinitiativer for ledige eller unge i løbet af gennemførelsen af kontrakten. Dette kaldes ofte »sociale klausuler«.

Overvej: Hvis du mener, at den samlede opgaveporteføje er for stor at håndtere for en socialøkonomisk virksomhed, kan du overveje at opdele opgaven i mindre delkontrakter og »nøjes« med at reservere en enkelt delkontrakt.

Hvordan bliver vi klogere – sammen?

Det er en god ide at tale med de socialøkonomiske virksomheder. Det er nemlig muligt lave et bedre udbud i samarbejde med leverandørerne.

Første skridt i forhold til at kunne inddrage socialøkonomiske virksomheder er at tænke dem ind i processen:

- Hvad kan de sociale virksomheder, som er aktive i din kommune?
- Hvordan kan de socialøkonomiske virksomheder bidrage til at løfte kontrakter i din kommune?
- Hvor findes de socialøkonomiske virksomheder?

Gode råd

Markedsdialog: Tal med virksomhederne! Både dem, som er etableret som socialøkonomiske virksomheder, men også gerne med de »almindelige« virksomheder, som måske kunne være interesserede i at udskille en del af deres forretning til socialøkonomisk virksomhed (afknopning) eller i at samarbejde med en socialøkonomisk virksomhed. Husk, at selvom en kontrakt skal i udbud, er det lovligt at have en dialog med markedet, inden udbuddet sættes i gang:

Før udbuddet

Under udbuddet

- Markedsdialog tilladt.
- Ingen formkrav.
- Dialog ikke mulig (medmindre udbudsformen »udbud med forhandling« eller lign. anvendes).
- Tilbudsgiverne henvist til at stille spørgsmål.
- Ikke muligt at foretage »grundlæggende ændringer« i udbudsgrundlaget.

Synlighed: Det kan være svært at finde ud af, hvilke socialøkonomiske virksomheder, som er interesserede i en kontrakt. Overvej at oprette en liste på jeres hjemmeside, hvor alle interesserede socialøkonomiske virksomheder kan oprette sig: Virksomhederne kan foruden kontaktdetaljer også beskrive, hvilke typer af kontrakter, de er interesserede i at udføre.

Hvis du vil vide mere

Kooperationen er en værdibaseret arbejdsgiver- og interesseorganisation for socialøkonomiske og kooperative virksomheder.

Vi rådgiver vores socialøkonomiske medlemsvirksomheder, varetager deres interesser og arbejder aktivt for at skabe bedre rammer for at drive socialøkonomisk virksomhed i Danmark.

På Kooperationens hjemmeside kan du finde mere information om udbudsloven og socialøkonomi. Her kan du bl.a. finde vejledning om udbudsloven og om sociale klausuler i udbud samt korte opsummeringer af de relevante paragraffer (§ 54 og § 190).

Kontakt os for at høre mere om, hvordan vi kan hjælpe eller læs mere på www.kooperationen.dk/socialøkonomi

KOOPERATIONEN

Arbejdsgiver- og interesseorganisation for kooperative og socialøkonomiske virksomheder

Reventlowsgade 14, 2. • 1651 København V. • 33 55 77 30 • kontakt@kooperationen.dk • www.kooperationen.dk